

Imitace ruského přízvuku českými mluvčími

Bc. Natalia Nudga, Fonetický ústav, 2. ročník NMgr.

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Imitace cizineckého přízvuku jako jedna ze strategií maskování hlasu

MOTIVACE

- forenzní fonetika → identifikace mluvčího
- jedna z komplikací: zesilující tendence maskování hlasu^{[1],[2]}
- různé strategie maskování → imitace cizineckého přízvuku
- v Německu: imitace francouzského přízvuku německými mluvčími^[3]
- v ČR: nejčastěji imitovaný přízvuk = ruský přízvuk^[4]

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- Jaké jsou charakteristické rysy ruského přízvuku imitovaného českými mluvčími?
- Odpovídají tyto rysy charakteristikám pravého ruského přízvuku v češtině?
- Lze bezpečně rozhodnout, zda se jedná o imitovaný ruský přízvuk, nebo autentický?

Výsledky (prozatímní)

POSLECHOVÁ ANALÝZA (imitace vs. normální projev)

- změny v segmentální rovině**
 - kvalita *i*-ových vokálů (snaha o ruské /i/) /ř/ → /r/ nebo /š/
 - /h/ → /x/ nebo /g/
 - /š/, /ž/ → posun dopředu
- změny v suprasegmentální rovině**
 - slovní přízvuk (redukce nepřízvučných vokálů a prodlužování přízvučných + posun přízvuku)
 - mluvní tempo (jak zpomalení, tak i zrychlení)
- hyperartikulace** (zvýšené mluvní úsilí)

PERCEPČNÍ TEST

- odhalení imitace u 6 českých mluvčích z 10
- 2 ruští mluvčí chybně zařazeni mezi imitátory (z 5 ruských mluvčích mají nejslabší přízvuk)
- celkem 60% úspěšnost v posuzování pravosti cizineckého přízvuku

Data a metoda

NAHRÁVÁNÍ

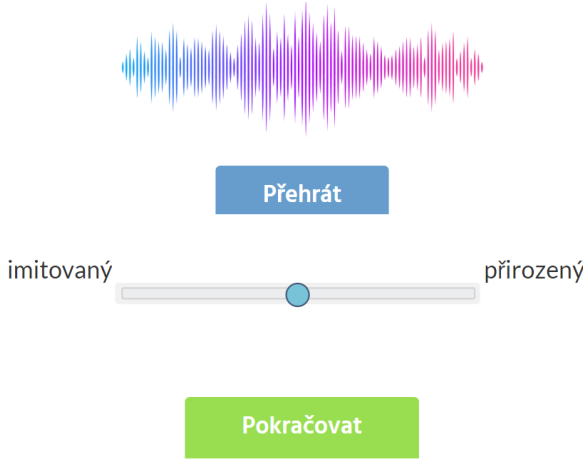
- čtený projev (cca 2 min)
- 10 rodilých mluvčích češtiny → normální řečový projev + imitace
- 5 rodilých mluvčích ruštiny → přirozený ruský přízvuk (+5 v plánu)

ANALÝZA

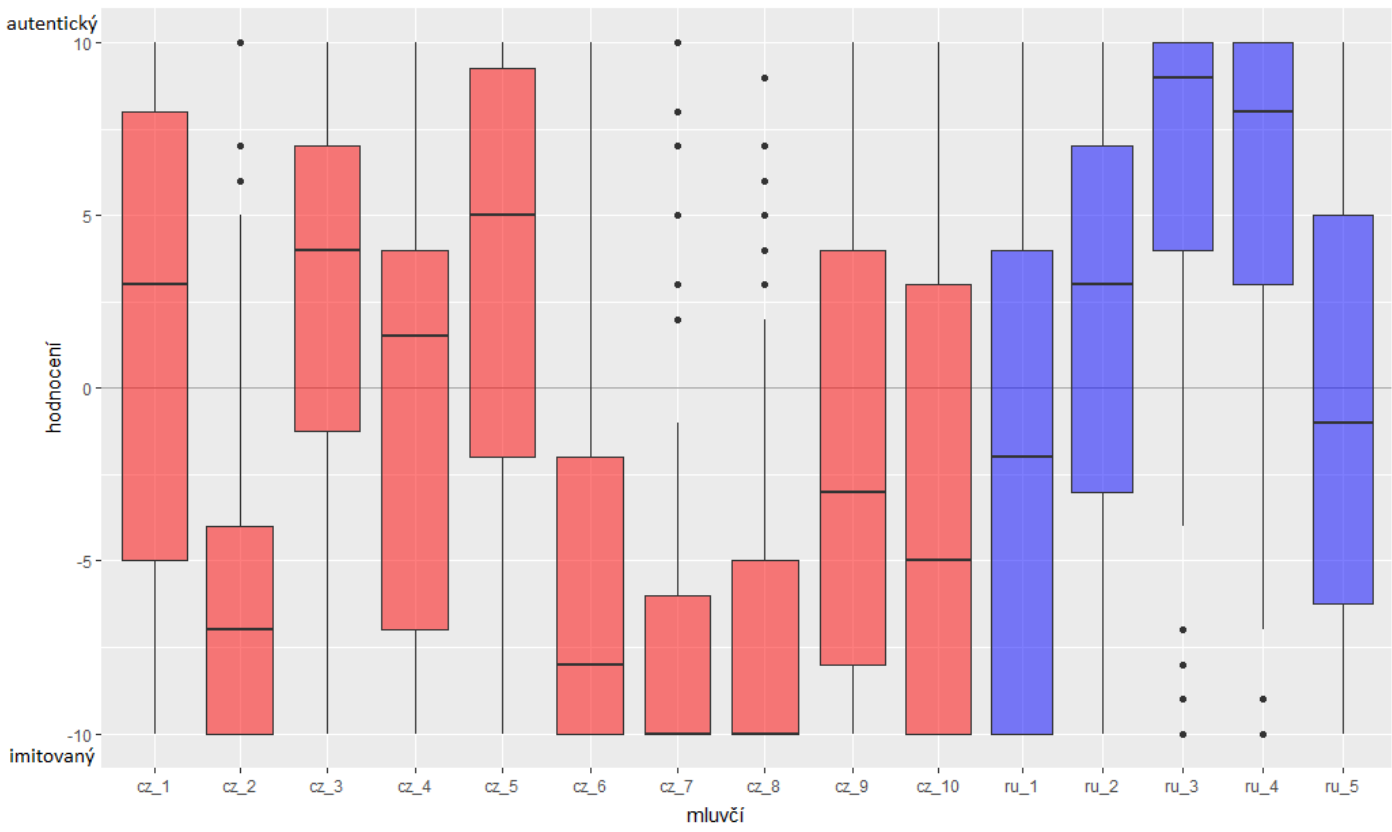
- segmentace (automatická + manuální oprava)

- poslechová analýza** (poslechový protokol) (probíhá)
- akustická analýza** (osegmentované nahrávky) (probíhá)
- percepční test**

- rozhraní LabVanced
- 4 položky od každého mluvčího (celkem 60)
- hodnocení na škále od -10 (imitovaný přízvuk) do +10 (přirozený/autentický)
- min. 8 položek mezi dvěma nahrávkami od stejného mluvčího
- 4 bloky x 15 položek
 - pevné pořadí v bloku
 - náhodné pořadí bloků
- 40 českých respondentů

- automatický rozpoznávač mluvčího** iVOCALISE (v plánu)

Graf 1. Hodnocení cizineckého přízvuku českými mluvčími (červené boxy – čeští mluvčí imitující přízvuk, modré – ruští mluvčí).

Diskuze a závěry

POSLECHOVÁ ANALÝZA

- Změny, k nimž docházelo při imitaci ruského přízvuku v češtině, odpovídají odchylkám ve výslovnosti ruských mluvčích, které čeští posluchači vnímají.^[5]

PERCEPČNÍ TEST

- Někteří rodilí mluvčí češtiny dokáží napodobit cizinecký přízvuk tak, aby posluchači nepoznali, že se jedná o imitaci.
- V případě ruských mluvčích se ukázalo, že míra cizineckého přízvuku má vliv na to, zda bude vyhodnocen jako přirozený, či nikoliv (slabší přízvuk → imitace).

Další vývoj:

- porovnání úspěšnosti imitace 4 položek pro jednotlivé mluvčí
- porovnání úspěšnosti vyhodnocení cizineckého přízvuku českými a ruskými posluchači
- analýza a porovnání povedených a nepovedených imitací za účelem určení parametrů, za základě kterých posluchači rozhodují o autenticitě přízvuku

Kontakt

Bc. Natalia Nudga
2. ročník NMgr. FÚ, FF UK
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
nat.nudga@gmail.com

Reference

- Braun, A. (2006). Stimmverstellung und Stimmenimitation in der forensischen Sprechererkennung. In: Kopfermann, T. (Ed.), *Das Phänomen Stimme: Imitation und Identität: 5. Internationale Stuttgarter Stimmtage 2004. Hellmut K. Geissner zum 80. Geburtstag* (pp. 177–182). St. Ingbert: Röhrig Universitätsverlag.
- Masthoff, H. (1996). A report on a voice disguise experiment. *Forensic Linguistics*, 3, 160–167.
- Neuhaus, S. (2008). Voice disguise using a foreign accent: phonetic and linguistic variation. *The International Journal of Speech, Language and the Law*, 15, pp. 131–159.
- Svobodová, M. a Voříšek, L. (2014). Identifikace mluvčích z pohledu autentické kriminalistické praxe v České republice. In: Skarnitzl, R. (Ed.), *Fonetická identifikace mluvčího* (pp. 136–144). Praha: FF UK.
- Ramasheuskaya, K. & Veroňková, J. (2016). Posuzování zvukové stránky řeči ruskojazyčných cizinců rodilými posluchači češtiny. In: Gladkova, H. & Ramasheuskaya, K. (Eds.), *Čeština a ruština v kontaktu. Metody a výsledky terénního výzkumu nabytí druhého jazyka u rodilých mluvčích ruštiny v českém prostředí*, 59–83. Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze.